

Dyplomowany Konserwator Zabytków

Mgr Sztuki Izabela Huk-Malinowska

ul. Borówkowa 9, 80-299 Nowy Świat

DOKUMENTACJA KONSERWATORSKA
BADANIA KONSERWATORSKIE KOLORYSTYKI
WIATY PERONOWEJ NA PERONIE I
W ZABYTKOWYM ZESPOLE STACJI KOLEJOWEJ W CHOJNICACH

WOJEWÓDZKI URZĄD
OCHRONY ZABYTKÓW w Gdańsku
W P Ł Y N Ę Ł O
dnia 10. 10. 2025 L.dz.
Skierowano do ..Inspektor.....
Podpis
Klaudia Augustyniak

Autorki opracowania:

- **mgr sztuki Izabela Huk - Malinowska** dypl. konserwator rzeźby kamiennej i elementów architektonicznych, zabytkoznawca, nr dyplomów 1672 i 1780
- **Olga Malinowska** – dokumentacja fotograficzna

Izabela Huk-Malinowska
Dyplomowany Konserwator Zabytków
Mgr Sztuki Izabela Huk-Malinowska
80-299 Nowy Świat, ul. Borówkowa 9
NIP 584-189-14-02, tel. 601 65 61 99

Dzieło konserwatorskie i dokumentacja chronione prawem autorskim

Nowy Świat, wrzesień 2025r.

Obiekt: wiata peronowa wraz z metalową balustradą wokół schodów wejściowych, peron I w zabytkowym zespole stacji kolejowej w Chojnicach
Lokalizacja: Dworcowa 27, 89-620 Chojnice
Zamawiający: PKP Polskie Linie Kolejowe S.A. ul. Targowa 74, 03-734 Warszawa, Zakład Linii Kolejowych Gdynia, ul. Morska 24, 81-333 Gdynia

Zakres opracowania:

Przedmiotem opracowania są badania konserwatorskie dotyczące określenia pierwotnej kolorystyki stalowej wiaty zlokalizowanej na peronie nr I w zabytkowym zespole stacji kolejowej w Chojnicach.

Opracowanie obejmuje:

1. Opis.
2. Stan zachowania.
3. Wytyczne konserwatorskie.
4. Badania konserwatorskie.
5. Program prac konserwatorskich.
6. Dokumentacja fotograficzna.

Podstawa opracowania:

1. Zlecenie inwestora.
2. Wizje lokalne i badania konserwatorskie, wrzesień 2025r.,
3. Opinia architektoniczno-konserwatorska, autorstwa mgr inż. Arch. Władysława Sucharskiego, maj 2025 r.

1. OPIS

Otwarta wiata peronowa usytuowana na peronie I jest konstrukcją stalową, łączoną za pomocą nitów. Wiata ta, to typowy przykład architektury kolejnictwa z przełomu XIX\XX wieku. W strefach zejść do przejścia podziemnego, pomiędzy ramami konstrukcyjnymi, pod połaciami dachowymi, przestrzenie wypełnione są otwartymi ażurowymi, metalowymi łukami z wolutami.

Zejscia do przejścia podziemnego otrzymały na peronach pełne balustrady osłonowe. Od strony zachodniej oryginalna balustrada została wymieniona na nową wykonaną z płaskiej blachy bez dekoracji geometrycznej (fot. 1, 14). Natomiast od strony wschodniej zachowała się oryginalna balustrada (fot. 13, 15, 16) materiałowo i stylistycznie nawiązująca

do konstrukcji wiat. Wykonana została z nitowanych pręseł z blachy stalowej, podzielonych nałożonym płaskownikiem metalowym tworzącym wypukły wzór geometryczny – prostokąta z uciętymi narożnikami i z kołem w środku. Poszczególne elementy metalowe są łączone za pomocą ozdobnych nitów.

2. STAN ZACHOWANIA

Konstrukcja stalowa wiaty zadaszającej peron I wraz z metalową balustradą zachowana w stanie dobrym, kompletnym. Całość metalu pokryta wieloma warstwami malarskimi, z miejscowo widocznymi zamalowanymi ogniskami korozji, w tym wżerami i drobnymi uszkodzeniami. Produkty korozji widoczne szczególnie w miejscach złuszczonych powłok malarskich.

W metalowych elementach konstrukcji pręseł i powierzchni płaskich rdzeń metaliczny ma wżery, ubytki i drobne ogniska korozji. W dolnej części słupków ubytki materiału.

Drewniane elementy dachu z widocznymi zaciekami, z rozwijającą się miejscowo korozją biologiczną. Powłoki malarskie w wielu miejscach łuszczą się i odspajają.

Kolorystyka konstrukcji stalowej, jak i drewnianego poszycia dachu, jest jednolita, powłoka malarska o jednorodnym kolorze, wielokrotnie wtórnie przemalowywana farbami olejnymi.

Na przestrzeni lat w trakcie remontów naniesione zostały kolejne warstwy malarskie.

3. BADANIA KONSERWATORSKIE – PIERWOTNA KOLORYSTYKA WIATY

W trakcie prowadzonych badań konserwatorskich wykonano odkrywki sondażowe na metalowych elementach. Po wykonaniu odkrywek sondażowych okazało się, że pod wtórnymi powłokami farb olejnych zachowały się resztki oryginalnej monochromatycznej warstwy malarskiej utrzymanej w tonacji stonowanej oliwkowej szarości.

Na podstawie przeprowadzonych badań z dużą dokładnością można określić oryginalną kolorystykę całego założenia; metalowej konstrukcji, dekoracyjnego ażurowego wypełnienia, jak i balustrad osłonowych. W trakcie badań stwierdzono, iż wszystkie elementy metalowe wiaty malowane były monochromatycznie farbą olejną w odcieniu pastelowej oliwkowej szarości. Na przestrzeni lat w trakcie remontów naniesione zostały kolejne warstwy malarskie nanoszone w przypadkowych ahistorycznych kolorach - pomarańczowym, brązowych, zielonych i szarym.

Proponowana kolorystyka wszystkich elementów wiaty to kolor - **RAL 7032**.

Ostateczne rozwiązanie kolorystyki poprzedzone powinno być wykonaniem prób w trakcie prowadzonych prac i uzgodnione z Urzędem Konserwatorskim.

elementy metalowe – konstrukcja stalowa, dekoracje ażurowe, balustrada

pierwsza warstwa
malarska -
- oryginalna kolorystyka
w kolorze oliwkowym

wtórne warstwy malarskie

pierwsza warstwa
malarska -
- oryginalna kolorystyka
w kolorze oliwkowym

wtórne warstwy malarskie

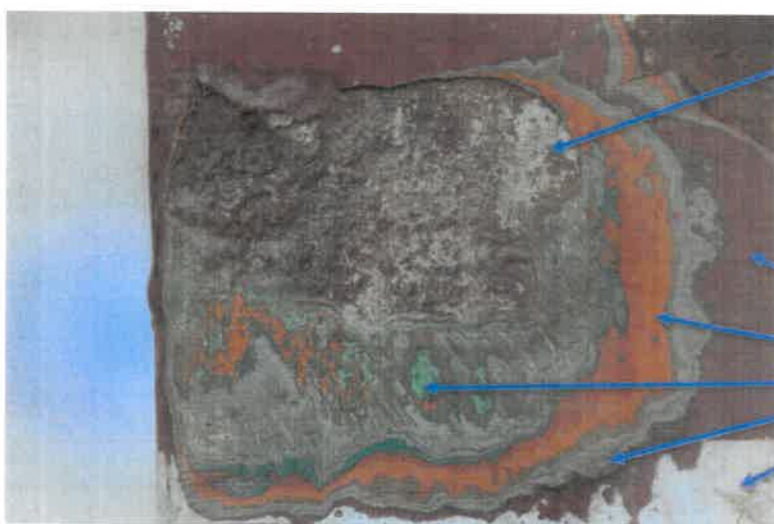

pierwsza warstwa malarska -
- oryginalna kolorystyka
w kolorze oliwkowym

pierwsza warstwa malarska -
- oryginalna kolorystyka
w kolorze oliwkowym

wtórne warstwy malarskie

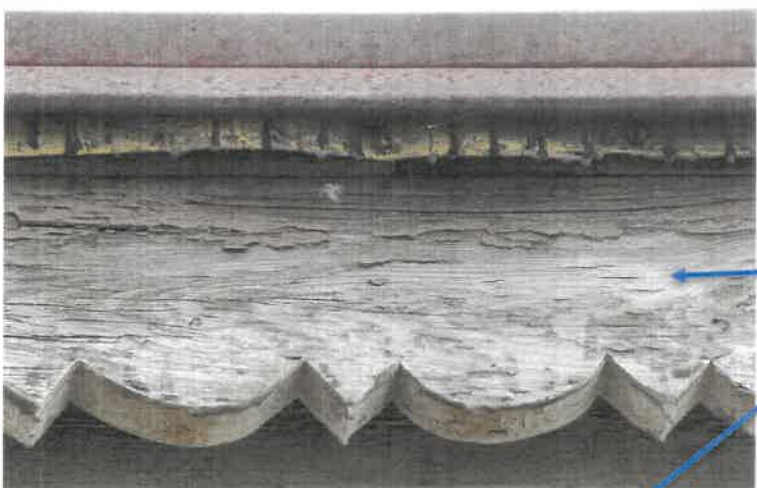
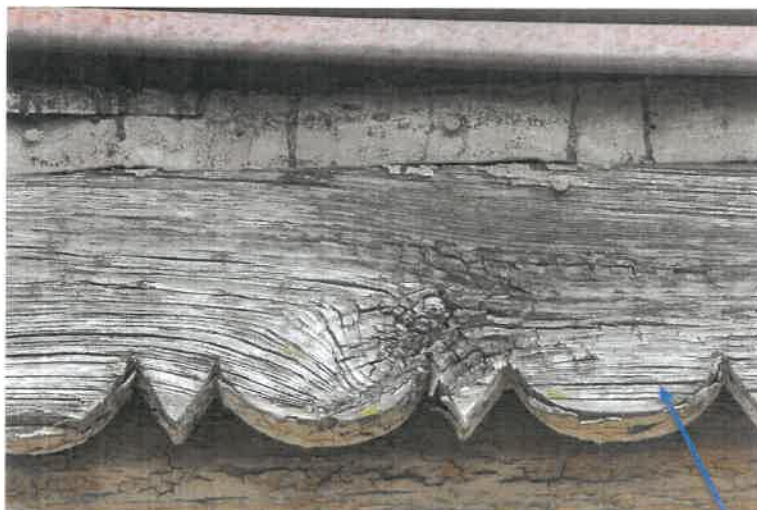

wtórne warstwy malarskie

pierwsza warstwa malarska -
- oryginalna kolorystyka
w kolorze oliwkowym

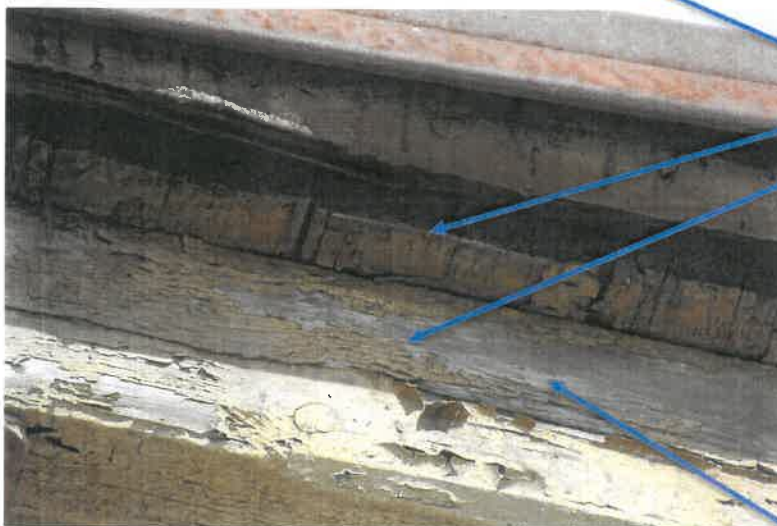
wtórne warstwy malarskie

pierwsza warstwa malarska -
- oryginalna kolorystyka
w kolorze szaro-oliwkowym

pierwsza warstwa malarska -
- oryginalna kolorystyka
w kolorze szaro-oliwkowym

wtórne warstwy malarskie

pierwsza warstwa malarska -
- oryginalna kolorystyka
w kolorze szaro-oliwkowym

4. WYTYCZNE KONSERWATORSKIE

Należy dokonać wszelkich starań, aby uchronić unikatowy charakter zespołu, który jest wpisany do wojewódzkiej ewidencji zabytków. Stacja wraz z budynkiem dawnego dworca tworzy jedno spójne założenie architektoniczne dawnej strefy obsługi podróżnych. Dlatego też z dużą starannością należy podejść do prac remontowo-konserwatorskich zapewniając wysoki poziom techniczny i estetyczny wykonywanych prac.

Metalową konstrukcję wiaty wraz z balustradami osłonowymi i drewnianym zadaszeniem należy poddać *in situ* zabiegom konserwatorskim. W pierwszej kolejności należy usunąć wtórną balustradę osłonową znajdującą się nad schodami od strony zachodniej (fot. 1, 14) i zastąpić ją nową będącą repliką balustrady oryginalnej (strona wschodnia, fot. 13, 15, 16).

Następnie wszystkie wtórne powłoki malarskie należy usunąć przez precyzyjne ich złuszczenie metodą mechaniczną (bez uszkodzenia wierzchniej warstwy rdzenia metalicznego i ewentualne zachowanie oryginalnej warstwy malarskiej). Zaleca się w pierwszej kolejności sprawdzenie metody mechanicznej przez kontrolowane np. szkiełkowanie metodą rotacyjnego strumieniowania. Proponuje się zastosowanie urządzenia ROTEC firmy Remmers lub analogicznego. Zabieg ten polega na piaskowaniu przy użyciu suchego granulatu lub ścierniwa z wykorzystaniem turbiny wprowadzającej ścierniwo w ruch wirowy. Siłę podawania oraz ścierniwo (twardość, kształt, wielkość oraz frakcje.) należy dopasować metodą prób na czyszczonej powierzchni. Proponuje się grube zbite nawarstwienia usunąć z zastosowaniem ścierniwa w postaci mączki szklanej. **Nie dopuszcza się użycia piasku kwarcowego.**

Oczyszczenie ma na celu usunięcie z powierzchni stalowych zanieczyszczeń w postaci zgorzeliny, rdzy, tłuszczów, smarów, kurzu, pyłu, wilgoci i resztek z procesu spawania. Podstawową czynnością jest usunięcie zgorzeliny i rdzy, co należy wykonać przy pomocy metody obróbki strumieniowo - ścierniej (śrutowanie). Przedtem należy jednak usunąć z powierzchni konstrukcji zanieczyszczenia organiczne (tłuszcze, smary) - zaleca się używanie do tego celu rozcieńczalników, przy czym dopuszcza się używanie innych środków o podobnej skuteczności.

Do rekonstrukcji powłoki malarskiej proponujemy zastosowanie systemu powłok wysokocynkowych farb poliureatonowo-cynkowych firmy Hempel lub analogicznych. Zaleca się stosować farby antykorozyjne z inhibitorem korozji przeznaczone do konserwacji stali i żeliwa. System składa się z gruntu antykorozyjnego, warstwy pośredniej (międzywarstwy) i powłoki wykończeniowej (nawierzchniowej); farba podkładowa epoksydowa i dwuskładnikowa półmatowa farba nawierzchniowa poliuretanowa odporna na działanie promieni UV. System sprawdzony w praktyce konserwatorskiej przeznaczony do opracowywania przemysłowego metali, daje powłoki odporne na działanie czynników atmosferycznych.

Dobrany zestaw pokryć winien:

- posiadać Aprobata Techniczną IBDiM lub Krajową Ocenę Techniczną;
- odpowiadać warunkom niniejszej Specyfikacji;
- zapewniać skuteczną ochronę powierzchni w środowisku o kategorii korozyjności atmosfery C5-I wg PN-EN ISO 12944-2 w długim okresie trwałości (powyżej 15 lat) wg PN-EN ISO 12944-1. Podczas przygotowania produktu należy ściśle stosować się do zaleceń producenta i danych zawartych w kartach technicznych poszczególnego produktu oraz przestrzegać warunków jego użycia. Na każdym opakowaniu dostarczonej farby muszą być wszystkie napisy po polsku. Farby należy przechowywać w warunkach i okresach czasu określonych przez producenta.

Z uwagi na to, że obecnie w większości stosuje się farby dwuskładnikowe należy ściśle przestrzegać i kontrolować podane przez producenta warunki mieszania i czasy przydatności do użycia po zmieszaniu. Na pojemniku ze zmieszaną farbą musi być umieszczona na widocznym maksymalny miejscu czas przydatności farby do użycia. Powierzchnie przewidziane do malowania należy oczyścić.

5. PROGRAM PRAC KONSERWATORSKICH

1. Demontaż wtórnej balustrady osłonowej znajdującej się nad schodami od strony zachodniej.
2. Mechaniczne usunięcie powłok malarskich przy użyciu urządzeniem typu ROTEC firmy Remmers lub analogicznym.
3. Usunięcie produktów korozji metodą mechaniczną.

4. Odtłuszczenie powierzchni metalu.
5. Stabilizacja odsłoniętego metalu.
6. Wykonanie wzmocnienia konstrukcji.
7. Rekonstrukcja balustrady od strony zachodniej wraz z brakującym detalem elementów metalowych wiaty.
8. Konserwacja drewnianego zadaszenia wiaty.
9. Malowanie konstrukcji przez zastosowanie systemu powłok poliuretanowo cynkowych firmy Hempel lub analogicznej System składa się z gruntu antykorozyjnego i powłoki wykończeniowej.

Przed przystąpieniem do prac należy bezwzględnie rozwiązać następujące kwestie:

- prace prowadzić powinny ekipy mające w swoim dorobku realizacje przy zabytkach kolejnictwa,
- prace należy prowadzić w odpowiednich warunkach pogodowych, w okresie od kwietnia do listopada, w temperaturach powyżej +5 C,
- przed rozpoczęciem kolejnego etapu prac i po jego zakończeniu należy zwoływać Komisję Konserwatorską z udziałem Inspektora Służb Konserwatorskich,
- wszystkie prace powinny być prowadzone pod stałym nadzorem konserwatorskim,
- ewentualna rekonstrukcja elementów ślusarki powinna być wykonana przez firmę zajmującą się odtwarzaniem historycznej ślusarki.

UWAGA:

Rozwiązania konserwatorskie typowe mogą podlegać pewnym modyfikacjom w zależności od specyfiki sytuacji. W takich wypadkach należy korzystać z konsultacji nadzoru konserwatorskiego.

**Dyplomowany Konserwator Zabytków
Mgr Sztuki Izabela Huk-Malinowska
80-299 Nowy Świat, ul. Borówkowa 9
NIP 584-189-14-02, tel. 601 65 61 99**

DOKUMENTACJA FOTOGRAFICZNA

Fot. 1. Wiata na I peronie, widok ogólny od strony północno-zachodniej.

Fot. 2. Fragment zadaszenia.

Fot. 3. Fragment zadaszenia od strony południowej.

Fot. 4. Fragment zakończenia zadaszenia od czoła wiaty – strona południowa.

Fot. 5. Wiata na I peronie, widok ogólny od strony północnej.

Fot. 6. Fragment oryginalnej wiatrownicy od strony czoła zadaszania – strona północna.

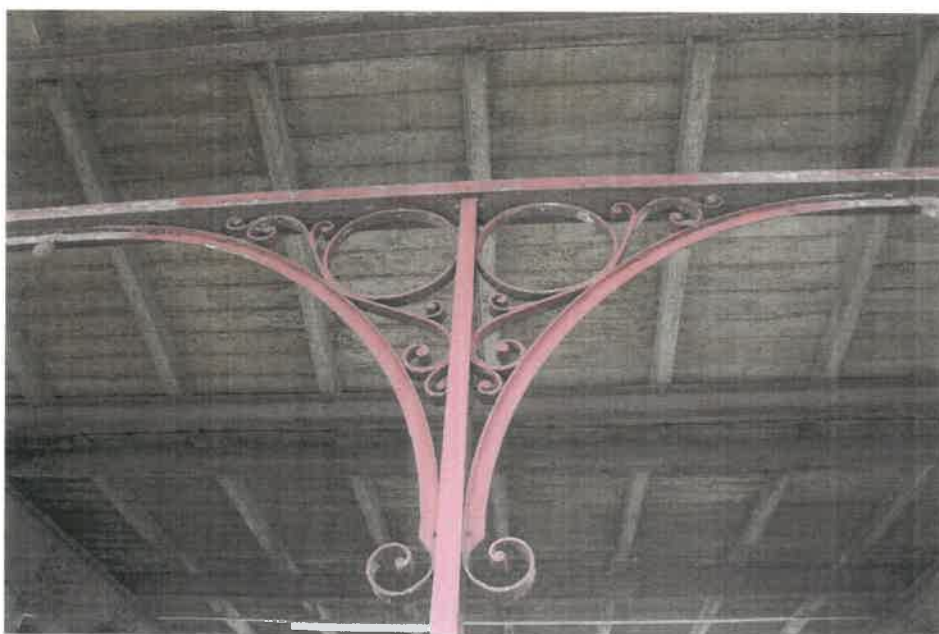
Fot. 7. Fragment oryginalnej wiatrownicy od strony bocznej zachodniej.

Fot. 8. Fragment oryginalnej wiatrownicy od strony bocznej wschodniej.

Fot. 9. Fragment ażurowej metalowej dekoracji wiaty peronowej.

Fot. 10. Fragment ażurowej metalowej dekoracji wiaty peronowej.

Fot. 11. Fragment konstrukcji stalowej wiaty peronowej.

Fot. 12. Fragment konstrukcji stalowej wiaty peronowej.

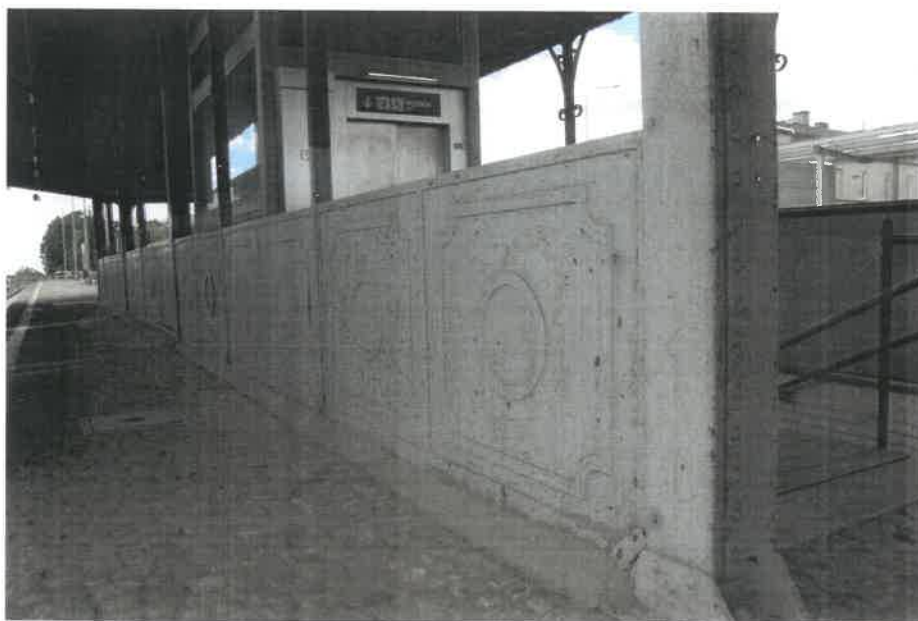
Fot. 13. Oryginalna balustrada nad schodami wejściowymi od strony wschodniej.

Fot. 14. Wtórna balustrada nad schodami wejściowymi od strony zachodniej.

Fot. 15. Fragment oryginalnej balustrady nad schodami wejściowymi – strona wschodnia.

Fot. 16. Oryginalna balustrada nad schodami wejściowymi – strona wschodnia.

UNIwersytet MIKOŁAJA KOPERNIKA
W TORUNIU

Wydział Sztuk Pięknych

nazwa jednostki organizacyjnej uczelni

DYPLOM

Pan(i) Izabela Urszula Huk-Malinowska

imię i nazwisko

urodzony(a) dnia 30 kwietnia 1968 roku

w Gdańsku

odbył(a) studia wyższe magisterskie 5-letnie

na kierunku Konserwatorstwo i Muzealnictwo

w zakresie konserwatorstwa

z wynikiem dobrym

i uzyskał(a) w dniu 12 czerwca 1992 roku

tytuł magistra

/-/J.Tajchman

Dziekan

Toruń

/-/S.Kalembka

Rektor

dnia

12 czerwca 1992 r.

(nazwa miejscowości)

Izabela Huk-Malinowska

(podpis posiadacza dyplomu)

Nr 1672

(numer dyplomu)

MEN-I-3b SW ZP UMK

Na oryginalnym dyplomie odciśnięto dwie okrągłe pieczęcie z godłem państwowym i napisami: Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu; jedna o średnicy 36 mm na narożniku fotografii, druga o średnicy 30 mm w miejscu między podpisem

Zgodność niniejszego odpisu z oryginałem stwierdzam

Kierownik Sekretariatu Uczelni

Za zgodność odpisu z oryginałem

Toruń, 20 *mgr Bernarda Nowakowska*

Toruń
(nazwa miejscowości)

dnia 12 czerwca 1992 r.

DYPLOM
UKOŃCZENIA STUDIÓW

(ODPIS)

UNIwersytet MIKOŁAJA KOPERNIKA
W TORUNIU

~~Wydział Sztuk Pięknych~~
nazwa jednostki organizacyjnej uczelni

DYPLOM

Pan(ie) Izabela Urszula Huk-Malinowska
imię i nazwisko

urodzony(a) dnia 30 kwietnia 1968 roku

w Odańsku

odbył(a) studia wyższe magisterskie

na kierunku Konserwacja i Restauracja

Dzieł Sztuki

w zakresie konserwacji i restauracji
rzeźby kamiennej i elementów

architektonicznych
z wynikiem dobrym

i uzyskał(a) w dniu 30 czerwca 1994 r.

tytuł magistra sztuki

Izabela Huk-Malinowska
(podpis posiadacza dyplomu)

Nr 1780
(numer dyplomu)

/-/ J. Tajchman m.p. /-/ A. Jamiołkowski
Dziekan Rektor

Toruń 30 czerwca 1994 r.,
dnia

94.11.04
71

DYPLOM
UKOŃCZENIA STUDIÓW
(Egzemplarz do akt)